

Kunnskapsdepartementet

Vår saksbehandler
Eli-Karin Flagtvedt

Kopi til

Vår dato
03.06.2024

Vår referanse

Deres referanse
24/1753-

Svar på høring om forslag til endringer i forskrift om opptak til høyere utdanning og forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning

Vi viser til høringsbrev fra Kunnskapsdepartementet datert 23. april 2024. Unio sender med dette sine kommentarer til forslagene i høringsbrevet.

Endringer i nivåkrav ved opptak til sykepleierutdanningen

Kunnskapsdepartementet foreslår i høringsbrevet å oppheve nivåkravene for opptak til sykepleierutdanningen, samt å innføre en dispensasjonsordning slik at institusjoner kan få innvilget unntak fra nivåkravet for lærerutdanningene. Som argument for forslagene skriver departementet innledningsvis at

- innføringen av nivåkravene har bidratt til å svekke generell studiekompetanse som hovedveien for kvalifisering inn i høyere utdanning.
- nivåkrav kan hindre noen av institusjonene i å fylle opp planlagte studieplasser.
- søkere som ikke oppfyller kravene, må bruke tid og ressurser på å forbedre karakterer.

Unio mener at departementets argumenter er tynne og lite kunnskapsbaserte, og at det er lite logisk sammenheng mellom disse argumentene og andre argumenter og tiltak i Meld. St 19 (2023 – 2024) *Profesjonsnære utdanningar over heile landet* og Meld. St. 20 (2023 – 2024) *Opptak til høgare utdanning*.

For eksempel foreslår regjeringen i Meld. St. 20 å satse på Y-veien for opptak til sykepleierutdanningen. Dette gjør regjeringen til tross for at vi har forskning som viser at dette er en lite gangbar løsning i helse- og oppvekstsektoren. Det er ingen logikk i å bruke argumentet om at nivåkrav svekker studiekompetanse som hovedvei, når regjeringen samtidig innfører en alternativ vei utenom generell studiekompetanse, som Y-veien. Unio er ikke enig i at nivåkrav svekker generell studiekompetanse, tvert om er det en skjerping av kravene på samfunnskritiske områder, der kravene til kvalitet og sluttkompetanse er avgjørende for menneskers liv og helse. Unio mener innføring av Y-veien er et langt bedre eksempel på en uheldig svekking av kravene om generell studiekompetanse for opptak til høyere utdanning.

Departementet viser til at innføring av nivåkravene for sykepleiere var begrunnet i økt gjennomføring og hensyn til pasienttryggheten. I innspill til Meld. St. 20 viser Norsk sykepleierforbund til et kunnskapsgrunnlag som dokumenterer at innføring av nivåkrav har hatt en positiv effekt for gjennomføring og kvalitet i utdanningene. Til tross for dette skriver departementet i høringsbrevet at «det er lite som tyder på at en har oppnådd bedre gjennomføring og kvalitet ved å innføre nivåkrav». En slik påstand er i direkte strid med eksisterende kunnskap, og bør dokumenteres.

Departementet viser videre til at søkere som ikke oppfyller nivåkravene, må bruke tid og ressurser på å forbedre karakterer i fagene, og at dette går ut over både søkere og samfunnet, og at det medfører dårlig utnyttelse av ressurser. I Meld. St. 20, avsnitt 3.2.4, bruker departementet mye plass på å argumentere for at elevenes muligheter til å forbedre karakterer, fortsatt må bestå. Et av argumentene er at «regjeringa meiner dessutan at prosessen med å forbedre ein karakter i eit enkeltfag kan innebære reell læring for eleven». I departementets vurdering for og mot muligheten for å forbedre karakter, finnes ikke et eneste argument begrunnet i uheldig ressursbruk. Tvert om avdramatiserer departementet utfordringen med å forbedre karakterer, ved å vise til at antall privatister går ned, og at bare en brøkdel av privatistene er forbedringsprivatister.

Å fremme ressursargumenter i høringsbrevet synes på denne bakgrunn noe underlig.

Endringer i nivåkrav ved opptak til lærerutdanningene

Regjeringen foreslår å åpne for dispensasjon fra dagens opptakskrav til lærerutdanningene med vilkår om at institusjonen har tiltak som ivaretar de hensynene som nivåkravene er ment å ivareta.

Unio støtter ikke forslaget. At institusjonene skal ha tiltak som ivaretar hensyn som nivåkravene er ment å ivareta, innebærer i praksis at universiteter og høyskoler skal gjøre studentene tilstrekkelig studieforberedt til å kunne gjennomføre studiet. Dette ansvaret ligger til videregående opplæring og de studieforberedende utdanningsprogrammene. Å ta særlig ansvar for studenter som ikke oppfyller opptakskravene vil være ressurskrevende for institusjonene.

Unio støtter at universiteter og høyskoler skal legge til rette for en heterogen studentmasse, og ha tiltak som bidrar til et godt læringsmiljø, studentmiljø og god gjennomføring. Dette er imidlertid ikke det samme som å gjøre studentene studieforberedt. Vi mener dette ansvar bør ligge til videregående opplæring, og at ansvaret kan plasseres innenfor rammene av fullføringsreformen.

Unio frykter at ønsket om dispensasjon vil variere fra studiested til studiested, og at dette på sikt kan føre til et uoversiktlig opptakssystem. Dessuten kan vi på sikt oppleve å utdanne et A-lag og et B-lag av lærere.

I Meld. St. 20 melder regjeringen at den vil ta initiativ til en løpende evaluering av dispensasjonsordningen. Dette imøteser Unio, og vi mener at evalueringen må se på ressursbruk knyttet til hvordan institusjonene ivaretar hensynene som nivåkravene er ment å ivareta. Videre bør karakterer, gjennomføring og sluttkompetanse være en selvfølgelig del av evalueringen.

Unio mener at forslagene om å tilby en kortere, mer komprimert PPU-master og et unntak fra kravene om master for å søke opptak til PPU, vil svekke kvaliteten på profesjonsutdanningene og kompetansen til lærerne. Vi oppfatter dette som tiltak for å redusere kravet til lærerkompetanse, og støtter ikke dette.

Vennlig hilsen
Unio

Jon Olav Bjergene
Sekretariatssjef

Eli-Karin Flagtvedt
Fagsjef utdanning, forskning og kompetanse